

LLUNY DELS SILENCIS

DAVID BASSA, *president del Grup de Periodistes Ramon Barnils*

Garzón sempre ha destacat per la seva capacitat de generar impacte mediàtic. Per tant, aquest no és un llibre fet sobre un tema silenciats o un personatge poc aprofundit periòdicament. Ben al contrari, la bibliografia sobre Baltasar Garzón és molt extensa. De fet, és, amb tota seguretat, el jutge sobre el qual s'ha escrit més en els darrers vint anys. Però què i com s'ha escrit? Vet aquí el problema, la manca i el despropòsit que motiven aquest llibre.

Garzón exemplifica una de les grans paradoxes que provoca la societat de la informació en què vivim, on molts cops el volum d'informació sobre un tema és inversament proporcional a la veritat sobre l'esmentat tema. Ja ho deia Ramon Barnils, quan afirmava que «alguns periodistes considerem que ja fa anys que els mitjans de comunicació no diuen la veritat perquè en diuen massa, de veritats. Hem passat de no tenir notícies a tenir-ne massa, i tan mort és qui es mor de set com qui es mor ofegat». Una reflexió que casa amb els assajos del també periodista i director de *Le Monde Diplomatique*, Ignacio Ramonet, en què demostra com el bombardeig massiu d'informació banal provoca una saturació que impossibilita arribar a la informació rellevant. En el cas de Garzón, però, l'obstacle per arribar a la veritat no és la banalitat, sinó el biaix. I, el que és pitjor, un biaix que gairebé sempre ha estat intencionat i, a més a més, estimulat bàsicament des del periodisme.

La primera periodista a obrir la veda, ara fa tretze anys, va ser Pilar Urbano amb la «biografia autoritzada» *Garzón: el hombre que veía amanecer*. Una hagiografia que ha estat

seguida per moltes altres, entre les quals han destacat *Garzón, la hora de la verdad*, de la també periodista Loretta Napoleoni, o la recent *Baltasar Garzón, la fuerza de la razón*, a partir del documental *Escuchando al juez Garzón*, dirigit per Isabel Coixet i basat en una «entrevista» panegírica feta per l'escriptor Manuel Rivas. Un documental estrenat el 2011 gairebé alhora que *Tinta negra*, de Sebastián Arabia, i *Garzón, judici al juez*, dirigit per Justin Webster i produït per Televisió de Catalunya amb la col·laboració de JWP. Tres documentals en un any i tots tres amb la mateixa línia argumental. Una fita a l'abast de molt pocs personatges!

Si a aquest compendi de lloances amb format pretesament periodístic hi afegim la genys menyspreable bibliografia personal de Garzón, que va esclatar amb el seu segon llibre *Un mundo sin miedo* i que ha culminat amb el darrer, *Baltasar Garzón, el hombre ilustrado*, publicat l'any passat com a colofó d'una dinàmica de gairebé un llibre per any, costa de creure que encara avui hi hagi qui el consideri un personatge informativament maltractat. Però és així com la directora de cinema Isabel Coixet justifica el seu documental: «Si em preguntes per què he volgut fer aquest projecte, les úniques coses que se m'acudeixen són: perquè la quantitat de porqueria que cada dia es llança sobre Garzón em causa una indignació visceral que m'és difícil d'explicar amb paraules i perquè tinc una filla de dotze anys que no vull que creixi pensant que a la gent que brilla a la seva feina se la castiga precisament per això».

La reflexió de Coixet està feta en clau clarament política, perquè el documental *Escuchando al juez Garzón* es va fer en uns moments marcats pels manifestos de suport al jutge mediàtic, a qui es considerava víctima d'una guerra política. Una guerra dirigida pel PP que, empenyat pel cas Gürtel, va aprofitar els errors d'instrucció de Garzón i

les ganes que un sector gens menyspreable del PSOE li tenia des del cas GAL. El periodista argentí afincat a Madrid Ernesto Ekaizer ho va dir clarament al programa *Àgora* de TV3 el mes de febrer passat: «A Garzón se l'han carregat per ficar el nas al PP». Segons la *gauche divine* espanyola, doncs, Garzón ha estat una víctima política.

Arribar a aquesta conclusió exigeix explicar una premissa que s'obvia massa sovint: l'accentuada vocació política de Garzón, que el 1993 va deixar l'Audiència Nacional per fer campanya pel PSOE de Felipe González, en un gest insòlit de pas de la judicatura a la política per tornar després a la judicatura. I encara més: tornar-hi reobrint un sumari —el del GAL— que acaba fent caure el govern del qual acaba de sortir. Una consecució de fets que bona part del PSOE mai ha considerat casual sinó totalment causal. Sigui com sigui, el que és clar és que a l'Europa democràtica no hi ha cap cas semblant d'un salt del poder judicial al poder polític, d'arribada al poder executiu per tornar després al poder judicial. Però això no s'explica gaire sovint. De fet, gairebé mai. Les anàlisis crítiques han estat comptades: el llibre *Operació Garzón*, escrit per mi mateix el 1997, però circumscrit a la macrooperació dirigida per ell just abans dels Jocs Olímpics. Un llibre que ha tingut la seva seqüela audiovisual amb el documental *Operació Garzón contra l'independentisme català*. I, dos anys més tard, el llibre *Garzón, la otra cara*, escrit pel periodista basc Pepe Rei, també molt circumscrit a les operacions del jutge contra l'independentisme basc en aplicació de l'anomenada doctrina Garzón de «tot és ETA». Són només dos llibres i un documental, tots molt ben documentats però alhora molt acotats, que no donen una visió global de la gran quantitat d'ombres que té la trajectòria de qui ha estat el jutge estrella de l'estat espanyol. Només el

periodista José Díaz Herrera ho ha intentat amb *Garzón, juez o parte*, editat el 2007. Però d'aleshores ençà, res.

I el fet cert és que els últims anys han estat els més il·lustratius de la carrera del megajutge espanyol. Atacat pel partit actualment al govern de l'Estat, abandonat pels seus antics companys de partit i govern, i barallat amb els seus companys de judicatura, ha acabat sent expulsat de la carrera judicial en un gest insòlit en la història contemporània espanyola. Un fet que l'ha convertit en l'enemic recurrent d'una part de la premsa —la lleial a la dreta espanyola— i en la icona recurrent d'una altra part de la premsa —la lleial a una part de l'esquerra espanyola, que no inclouria la vella guàrdia del PSOE—, i ha provocat editorials, articles, concentracions, manifestacions i posicionaments públics de tota mena.

A la justícia, ara ja no hi és ni hi serà. Però continua sent. Perquè Garzón, per molt que hagi fracassat en la carrera judicial, es manté a la primera línia informativa, ja sigui defensant el controvertit fundador i portaveu de Wikileaks, Julian Assange, ja sigui festejant un cop més amb la política, ara de la mà d'Esquerra Unida. Sempre busca la portada, sempre persegueix el titular i, per molt atacat, abandonat i expulsat que estigui, l'acaba obtenint. En el fons, ningú pot atribuir-se el mèrit d'haver-se carregat Garzón, perquè probablement som davant d'un cas en què el botxí només podrà ser ell mateix. Víctima i botxí alhora. Una virtut i una perdició que, més enllà de l'ego del personatge, posen de manifest les febleses del poder judicial espanyol i, sobretot, les mancances estructurals de l'estat espanyol.